

Oefencasus Toezicht

Datum	27 augustus 2021
Status	Definitief
Versie	1.0

Colofon

Projectnaam	Oefencasus Toezicht Wijzigingen regels onder de Omgevingswet. Zorgplicht, bruidsschat, Bal
Versienummer	1.0

Inhoud

Colofon 2

Inhoud 3

Inleiding Oefenaanpak 4

Deel 1 Oefencasus en voorbereiding 5

- 1 Scope van de oefencasus 5
- 2 Voor wie is de casus bedoeld? Wat leert u? 6
- 3 Voordat u start met oefenen 6

Deel 2 De casus 7

- 5 Casusbeschrijving 7
- 6 Juridische context 7

Deel 3 Oefenen 11

- 7 Start de casus! 11

Inleiding Oefenaanpak

2021 staat in het teken van **oefenen**. Het programma Aan de slag met de Omgevingswet ondersteunt bevoegd gezagen bij de voorbereiding (implementatie) om in 2022 aan de minimumeisen voor de Omgevingswet te kunnen voldoen. Oefenen betekent hier: het inregelen, beproeven en bijstellen om uitvoering van de wet in 2022 te starten.

De oefenaanpak is integraal. U komt in aanraking met alle aspecten van de Omgevingswet:

- Veranderingen in wet- en regelgeving ('Wet')
- Het inrichten van werkprocessen (Anders werken)
- Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).

Om te kunnen oefenen biedt het programma Aan de slag met de Omgevingswet oefencasussen aan. Deze beperken zich meestal tot een deel van de totale oefenopgave. Ze kunnen worden uitgebreid met extra oefeningen vanuit het programma Aan de slag met de Omgevingswet. Gemeenten, waterschappen, provincies, omgevingsdiensten en rijkspartijen kunnen de casussen ook gebruiken om zelf oefeningen op maat te maken.

Deel 1 Oefencasus en voorbereiding

1 Scope van de oefencasus

Korte omschrijving van de oefencasus

Deze oefencasus gaat over het uitvoeren van een milieucontrole en het beoordelen van noodzakelijke maatregelen.

Met deze casus kunt u oefenen met:

- de gewijzigde regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
- de regels in het omgevingsplan (bruidsschat)
- de (specifieke) zorgplicht van het Bal en het omgevingsplan.

De oefening is gemaakt om vanuit de rol van de toezichthouder te ervaren op welke punten er dingen veranderen maar ook om te zien welke zaken hetzelfde blijven.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) omvat straks landelijke regels en lokale regels. Het lokale bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de lokale regels. Het gaat dan om regels in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening. In onderstaande tabel staan de verschillende stappen voor het maken van regels. U kunt zien met welke stap u oefent met deze casus.

	Opstellen juridische regels	Beschikbaar stellen juridische regels	Juridische regels op de kaart in DSO	Juridische regels omzetten in toepasbare regels	Beschikbaar stellen toepasbare regels	Check toepasbare regels in DSO	Aanvragen en indienen in DSO	Ontvangen en behandelen	Toezicht en handhaving
Wet									X
Anders werken									X
DSO									

Toelichting tabel

Na het opstellen van juridische regels zet u deze in de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen ([LVBB](#)). Deze regels komen dan in het Digitaal Stelsel Omgevingsloket (DSO). Iedereen kan daar de regels bekijken via het onderdeel [Regels op de kaart](#). U vertaalt deze juridische regels in [toepasbare regels](#). Dit betekent dat u vragenbomen maakt voor de vergunningcheck, aanvragen inclusief indieningsvereisten en maatregelen op maat. En dit in begrijpelijke taal. Deze toepasbare regels zet u in de [Registratie toepasbare regels \(RTR\)](#). Vervolgens controleert u in het DSO of alles klopt met de juridische regels en of de initiatiefnemers de vragen begrijpen. Daarna kunt u oefenen met een aanvraag of melding indienen. Deze aanvragen en meldingen gaan vanuit het DSO naar het zaakstelsel van het lokale bevoegd gezag voor afhandeling. Toezichthouders kunnen oefenen met nieuwe of andere regels.

2 Voor wie is de casus bedoeld? Wat leert u?

De casus is bedoeld voor een medewerker bij een omgevingsdienst die werkt in de keten vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en dan specifiek voor een toezichthouder. U voert milieucontroles uit bij bedrijven.

Met deze oefencasus ervaart u hoe de regels en de systematiek of werkwijze veranderen met inwerkingtreding van de Omgevingswet.

- U oefent met de gewijzigde regels in het Besluit activiteiten leefomgeving.
- U oefent met de regels in het tijdelijk omgevingsplan (bruidsschat).
- U oefent met de zorgplicht in het omgevingsplan en in het Bal.
- U maakt kennis met het overgangsrecht.
- U wordt gevraagd om na te denken over het overnemen van de regels uit de bruidsschat in het nieuwe omgevingsplan.

U kunt de casus individueel maken, maar ook met meerdere personen tegelijk. Daarna kunt u de resultaten met elkaar bespreken.

3 Voordat u start met oefenen

Oefenen inhoudelijk

- Zorg dat u beschikt over basiskennis van:
 - [de relevante regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving \(Bal\)](#)
 - [toezicht en handhaving specifieke zorgplicht Bal](#)
 - [de relevante regels uit het omgevingsplan \(bruidsschat\)](#)
 - [voorbeeld toezicht en handhaving specifieke zorgplicht omgevingsplan](#)
 - [het stappenplan in de Landelijke Handhavingsstrategie \(pdf\)](#)
 - de regels die voor een aannemersbedrijf en restaurant gelden op basis van het Activiteitenbesluit.

Let op: Als u nog onvoldoende basiskennis heeft van de Omgevingswet, kunt u bijvoorbeeld een aantal [webinars](#) volgen.

U bent nu klaar om naar de casusbeschrijving te gaan.

Deel 2 De casus

5 Casusbeschrijving

U heeft 3 controlebezoeken gepland staan op 28 november 2022. Het gaat om een aannemersbedrijf, een chemische wasserij en een restaurant.

Aannemersbedrijf

Het aannemersbedrijf is in september 2022 verhuisd vanuit het centrum naar een plek op een klein bedrijventerrein. Het bedrijf bestaat uit een werkplaats voor machinale houtbewerking, een opslag met bouwmaterialen en een kleine hoeveelheid gevaarlijke stoffen, circa 200 kg in totaal, waarvan 20 liter terpentijn en verder vooral verf.

Chemische wasserij

Op het bedrijventerrein waar het aannemersbedrijf zit, zit ook een chemische wasserij. Het gaat om het chemisch reinigen met tetrachlooretheen (PER) en een natwasserij met de gebruikelijke wasmiddelen. De was wordt gestreken, gevouwen en ingepakt. Verder is er een kantoor. Voor het opslaan van tetrachlooretheen (ADR-klasse 6.1) is een ondergrondse tank aanwezig van 15 m³. Het bedrijf is daardoor vergunningplichtig en heeft een omgevingsgunning milieu die is verleend op 18 december 2011. Het energieverbruik is circa 165.000 kWh aan elektriciteit en 68.000 m³ aardgas.

Restaurant

Het gaat om een grill-bbq-restaurant. Het restaurant zit er sinds 2010. Het zit in de kern van een dorp waar wonen en werken naast elkaar voorkomen. In het restaurant wordt vlees gegrild en is een frituur aanwezig. Het restaurant zit ingeklemd tussen bedrijven en woningen. De afvoer van de keuken zit op 1 meter boven het dak van de keuken.

6 Juridische context

Rijksregels

In hoofdstuk 3 van het Bal is beschreven voor welke milieubelastende activiteiten regels gelden. Een aannemersbedrijf en chemische wasserij zijn aangewezen milieubelastende activiteit. De regels staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Er staan ook regels in het omgevingsplan. Dit zijn regels voor geur en geluid. Een restaurant is geen aangewezen milieubelastende activiteit. Hiervoor staan geen regels in het Bal. De regels staan in het tijdelijk omgevingsplan (bruidsschat).

U kunt in het Omgevingsloket nagaan welke regels er in het omgevingsplan staan.

Let op: Bent u nog onbekend met de systematiek van het aanwijzen van een milieubelastende activiteit en welke regels gelden? Lees dan eerst de informatie hierover op de website van het Informatiepunt Leefomgeving.

Bouw-, installatie-, grondbouw-, wegbouw-, waterbouw- en schildersbedrijf

De milieubelastende activiteit bouw-, installatie-, grondbouw-, wegbouw-, waterbouw- en schildersbedrijf wordt in paragraaf 3.7.1 van het Bal aangewezen. De kernactiviteit is het opslaan van stoffen en het onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen of werktuigen bij bedrijven die bouw-, onderhouds-, reparatie- of installatiewerkzaamheden uitvoeren.

Voor een werkplaats bij een bouwbedrijf zijn er onder andere regels voor het mechanisch bewerken van diverse materialen (paragraaf 4.20). Voor de emissies naar de lucht staan hier onder andere de volgende voorschriften.

Artikel 4.330 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Dit betekent dat er een afzuiginstallatie is die bij de werkplek lucht afzuigt. Dit moet altijd. Hierbij geldt niet meer de voorwaarde dat het redelijkerwijs mogelijk moet zijn. Als er geen afzuiginstallatie is, geldt er 2 jaar overgangsrecht waarbinnen de afzuiging alsnog aangebracht moet worden. Als het echt niet kan, kunt u dit met maatwerk regelen.

Artikel 4.331 (lucht: emissie totaal stof)

1. Voor de emissie in de lucht is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm³, gemeten in een eenmalige meting.
2. Lid 1 is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3. Aan lid 1 wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filterende afscheider worden gevoerd.

Artikel 4.333 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1. Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden voor totaal stof wordt voldaan.
2. Lid 1 is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.331, lid 3, wordt getroffen.

Dit betekent:

- a. Er is een geschikte filterinstallatie.
- b. Er is geen filterinstallatie. Uit de meting van de emissie van totaal stof blijkt dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan.
- c. Er is geen filterinstallatie omdat de emissie niet meer is dan 100 kg/jaar. Dit moet het bedrijf eenmalig aantonen.

Chemische wasserij

Het chemisch reinigen van textiel is een aangewezen milieubelastende activiteit in paragraaf 3.7.2 van het Bal. Hieronder vallen ook de activiteiten die dat chemisch reinigen functioneel ondersteunen. Er gelden regels voor een oplosmiddeleninstallatie (paragraaf 4.34), chemisch reinigen van textiel (paragraaf 4.57) en energiebesparing (paragraaf 5.4.1). Er zijn geen gevallen als vergunningplichtig aangewezen.

Een ondergrondse tank met gevaarlijke stoffen is aangewezen als milieubelastende activiteit in paragraaf 3.2.8. Een opslagtank met gevaarlijke stoffen is altijd vergunningplichtig met uitzondering van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3. Hiervoor is een aantal uitzonderingen.

In paragraaf 5.4.1 staan eisen voor energiebesparing. Energiebesparing is verplicht bij een verbruik van meer dan 50.000 kWh aan elektriciteit en 25.000 m³ aardgasequivalenten aan brandstoffen. Een energiebesparingsonderzoek is verplicht bij een verbruik van meer dan 200.000 kWh aan elektriciteit of meer dan 75.000 m³ aardgas. Het gaat niet om energiebesparende maatregelen aan een gebouw zoals bedoeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Er is overgangsrecht voor bestaande bedrijven die voorheen vergunningplichtig waren. De module energiebesparing geldt dan niet, ook niet wanneer de activiteiten onder het Bal gedeeltelijk vergunningvrij zijn.

Restaurant

Voor het restaurant gelden de regels in paragraaf 22.3.15 Niet-industriële voedselbereiding in het omgevingsplan (de bruidsschat). Hier staan eisen voor melden, lozen en geur.

Hieronder staat het artikel voor geur. Dit is overeenkomstig de huidige eisen in het Activiteitenbesluit.

Artikel 22.199 Geur

1. Met het oog op het voorkomen of het beperken van geurhinder worden afgezogen dampen en gassen die naar de buitenlucht worden geëmitteerd:
 - a. ten minste 2 meter boven de hoogste daklijn van de binnen 25 meter van de uitmonding gelegen bebouwing afgevoerd; of
 - b. geleid door een ontgeuringsinstallatie.
2. Dampen die vrijkomen bij het bereiden van voedingsmiddelen met grootkeukenapparatuur door frituren, bakken in olie of vet of grillen, anders dan met houtskool, worden afgezogen en geleid door een vetvangend filter.

In artikel 22.198 staan de eisen voor water. Hier staat dat vethoudend afvalwater moet worden geloosd via een vetafscheider en slibvangput.

Specifieke zorgplicht

Sommige voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn niet in het Bal overgenomen, zoals voorschriften die te maken hebben met *good housekeeping*. Hiervoor geldt de specifieke zorgplicht van het Bal of de specifieke zorgplicht in het tijdelijk deel van het omgevingsplan (bruidsschat).

In het Besluit activiteiten leefomgeving staat de specifieke zorgplicht in artikel 2.11. De specifieke zorgplicht in het Bal geldt voor de aangewezen milieubelastende activiteiten en de daarbij verrichte lozingsactiviteiten. De zorgplicht geldt ook voor de vergunningplichtige activiteiten. In de bruidsschat staat de specifieke zorgplicht voor de milieubelastende activiteiten in het omgevingsplan (artikel 22.44). Deze zorgplicht is grotendeels hetzelfde als in het Bal.

De specifieke zorgplicht houdt in dat diegene die een milieubelastende activiteit uitvoert maatregelen neemt om nadelige gevolgen voor veiligheid, gezondheid en milieu te voorkomen of te beperken. Onder de specifieke zorgplicht valt alles wat vanzelfsprekend is als u de activiteit verricht. Maatregelen voor *good housekeeping* zijn hier een voorbeeld van. Bijvoorbeeld het schoonmaken of vervangen van filters in een afzuiginstallatie. Ook het voorkomen van verstopping van de bedrijfsriolering is een voorbeeld van *good housekeeping*.

Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving staan voorbeelden over handhaving op grond van de specifieke zorgplicht, waaronder een voorbeeld van geuroverlast.

Maatwerk

De gedetailleerde afbakening van maatwerk mogelijkheden in het Activiteitenbesluit milieubeheer is niet in de regels van het Bal en de bruidsschat overgenomen.

In het Besluit activiteiten leefomgeving is maatwerk bijna altijd mogelijk. Als een bedrijf een omgevingsvergunning milieubelastende activiteit nodig heeft, betekent maatwerk een voorschrift in de vergunning. De gemeente kan ook maatwerkregels opnemen in het omgevingsplan. Dit kan ze doen als de regels voor meerdere bedrijven moeten gelden. Met maatwerk kan het bevoegd gezag de landelijke regels meer toespitsen op de concrete situatie of de locatie. Het waterschap kan maatwerkregels opnemen in de waterschapsverordening.

Ook voor de regels in het omgevingsplan (bruidsschat) is de mogelijkheid voor maatwerk ruim opengesteld. Bij maatwerk op grond van het omgevingsplan (bruidsschat) moet wel worden voldaan aan de instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Overgangsrecht

Onder de Omgevingswet zijn er verschillende regels voor overgangsrecht bij activiteiten.

Als activiteiten niet meer op rijksniveau zijn geregeld, staan de regels in het omgevingsplan via de bruidsschatregels. Dit zijn direct werkende regels. De gemeente kan deze regels aanpassen maar moet zich dan houden aan de instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Met maatwerk kan ook voor een individueel bedrijf worden afgeweken van de regels in de bruidsschat.

Sommige speciale uitzonderingen en voorwaarden komen niet terug in het Besluit activiteiten leefomgeving. Bijvoorbeeld omdat het gaat om zeldzame situaties. Het is dan logischer om dit met maatwerk te regelen. De regels uit het Activiteitenbesluit blijven dan nog 2 jaar gelden. Dit staat in artikel 8.16 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet.

Bestaande maatwerkvoorschriften en gelijkwaardige maatregelen blijven gelden.

In het overgangsrecht voor vergunningen is geregeld dat voor een vergunningplichtige milieubelastende activiteit een bestaande omgevingsvergunning van rechtswege een omgevingsvergunning is op grond van de Omgevingswet. De vergunningvoorschriften blijven gelden.

Deel 3 Oefenen

7 Start de casus!

I. TOEZICHT BIJ AANNEMERSBEDRIJF

1. Ga na welke regels van de Omgevingswet voor het aannemersbedrijf gelden.
 - a. Welke regels gelden op grond van het Bal?
 - b. Welke regels gelden op grond van het tijdelijk deel van het omgevingsplan (bruidsschat)?
2. Bestudeer de van toepassing zijnde milieuregels en noteer de aandachtspunten voor de controle.
3. U komt bij het bedrijf. U constateert dat stof van de houtbewerkingsmachines niet goed wordt afgezogen. Welk artikel wordt overtreden?
4. U controleert of er een filter aanwezig is voor het stof van de houtbewerkingsmachines dat naar buiten wordt afgezogen:
 - a. Er is geen filter. De uitstoot is meer dan 100 kg per jaar. Wat doet u? Wat moet het bedrijf doen? Welk artikel wordt overtreden?
 - b. Er is een doekfilter. Wat controleert u? Het filter wordt niet onderhouden. U ziet gaten in het doekfilter. Welk artikel wordt overtreden?
5. Is er bij 1 van de gevallen in vraag 3 en 4 een overtreding van de zorgplicht? Onderbouw waarom de zorgplicht wordt overtreden. Wat is het beoogde doel van de specifieke zorgplicht die voor deze activiteit geldt? Welke technische en/of organisatorische mogelijkheden heeft de ondernemer?
6. Op welke manier gaat u handhaven? Welke interventie is noodzakelijk? Hoe treedt u op? Alleen bestuursrechtelijk, alleen strafrechtelijk of zet u in op beide trajecten?
7. Stel dat het bedrijf al was opgericht voor 1 juli 2022 en geen afzuiginstallatie had. Tijdens het bezoek geeft de eigenaar aan dat afzuigen lastig is omdat ze vooral handgereedschap gebruiken. En dat afzuigen bovendien tot nu toe niet verplicht was. Klopt dat? En hoeft dit nog steeds niet?

II. TOEZICHT BIJ CHEMISCHE WASSERIJ

1. Vallen alle activiteiten onder de aangewezen milieubelastende activiteit 'het reinigen van textiel'?
2. Ga na of de chemische wasserij nog steeds vergunningplichtig is.
3. U komt bij het bedrijf en het blijkt dat het bedrijf aan het experimenteren is met een alternatief schoonmaakmiddel voor PER. Als blijkt dat het een goed reinigingsresultaat geeft, wil het bedrijf dit bij alle machines gaan toepassen. Het bedrijf vraagt aan u wat ze moeten doen om hiervoor toestemming te krijgen. Wat is er nodig? Een melding, vergunning of maatwerk?
4. Het gaat hier om een indirecte lozing die van invloed kan zijn op de rioolwaterzuivering. Het bedrijf had weinig informatie over het alternatieve schoonmaakmiddel. Neemt u contact op met het waterschap? Heeft u afspraken met het waterschap over afstemming voor indirecte lozingen? Is er reden om deze afspraken vanwege de Omgevingswet te herzien?
5. Moet het bedrijf aan de eisen voor energiebesparing in paragraaf 5.4.1 voldoen?
6. Waar staan de eisen voor geluid?

III. TOEZICHT BIJ HET RESTAURANT

1. Ga na welke regels van de Omgevingswet voor het restaurant gelden.
 - a. Welke regels gelden op grond van het Bal?
 - b. Welke regels gelden op grond van het tijdelijk deel van het omgevingsplan (bruidsschat)?
2. Bestudeer de van toepassing zijnde milieuregels en noteer de aandachtspunten voor de controle.
3. U komt bij het restaurant. U constateert het volgende:
 - a. Het restaurant heeft een vetvangend filter en geen ontgeuringsinstallatie. Is het bedrijf in overtreding?
 - b. Het restaurant heeft een vetvangend filter en een ontgeuringsinstallatie met koolfilters. Wat controleert u?
 - c. Het blijkt dat de koolfilters al meer dan een jaar niet zijn vervangen. Waarop gaat u handhaven? Welk artikel wordt overtreden?
4. Is er bij 1 van de gevallen in vraag 3 een overtreding van de zorgplicht? Onderbouw waarom de zorgplicht wordt overtreden. Wat is het beoogde doel van de specifieke zorgplicht die voor deze activiteit geldt en welke technische en/of organisatorische mogelijkheden heeft de ondernemer?
5. De eigenaar van het restaurant wil eigenlijk de ontgeuringsinstallatie verwijderen. Mag dat? Onder welke voorwaarden?
6. Een jaar later komen er klachten van geur van het restaurant. U gaat een aantal keren ruiken en constateert elke keer dat er inderdaad een onaangename frituurlucht te ruiken is. De ontgeuringsinstallatie is nog steeds aanwezig. Ook blijkt dat de koolfilters elke maand worden vervangen. Wat doet u? Wat heeft u voor mogelijkheden om aanvullende maatregelen te eisen?
7. De gemeente vraagt u om advies voor de op te nemen regels voor de horeca in het nieuwe omgevingsplan. Wat zou u adviseren en waarom? Adviseert u om de regels voor de horeca in de bruidsschat 1 op 1 over te nemen in het nieuwe omgevingsplan? Of past u deze regels aan en zo ja, hoe past u deze aan?
8. Het bedrijf wil op een andere locatie een cateringbedrijf beginnen. Het gaat dan om een keuken voor eenvoudige gerechten en zonder grill en frituur. Het bedrijf wil daarvoor een ontheffing van de vetvangput krijgen? Kan dat? Wat moet het bedrijf dan doen? Hoe beoordeelt u een verzoek voor ontheffing? Heeft u beleid hiervoor?